

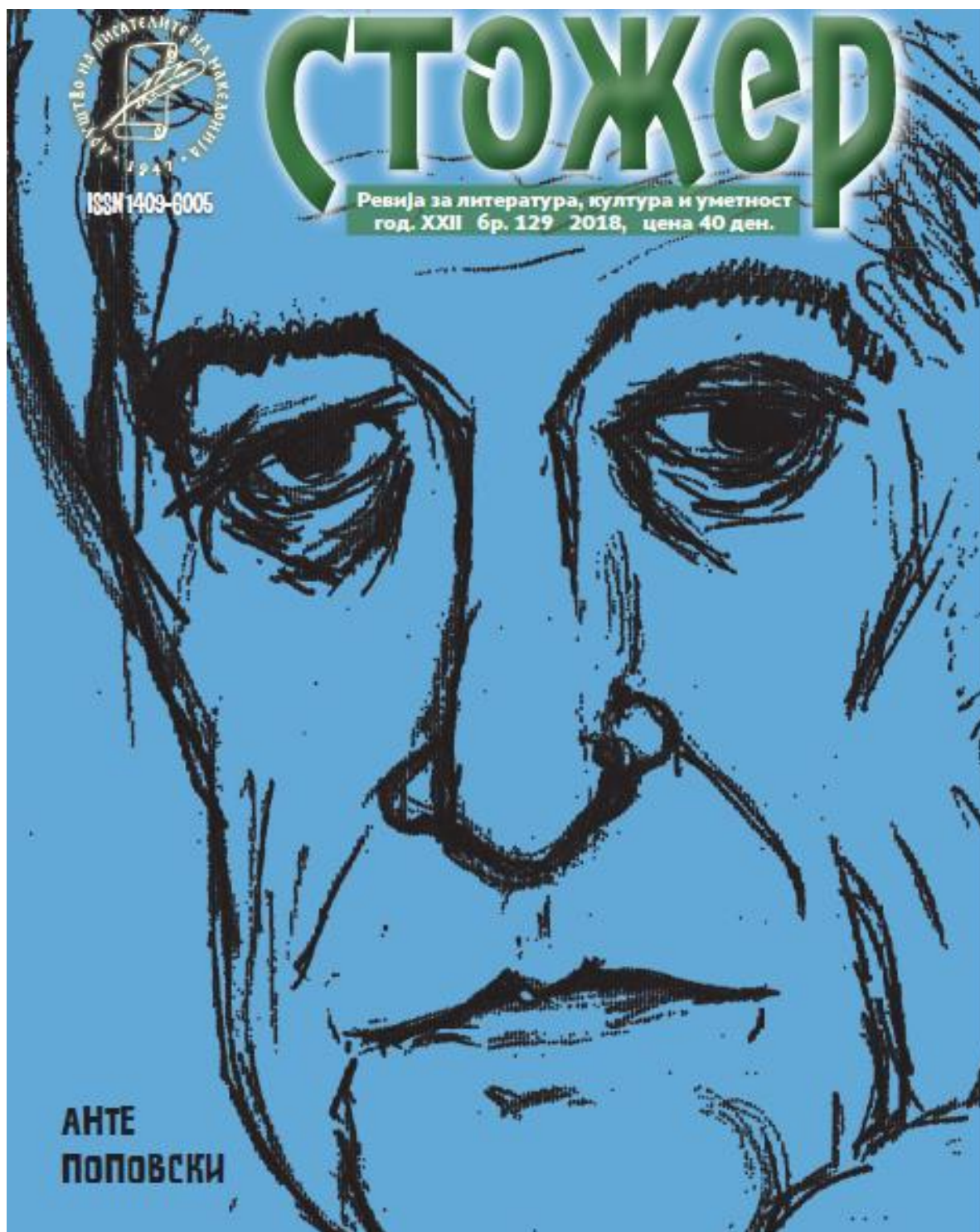

ISSN 1409-6005

СТОЖЕР

Ревија за литература, култура и уметност
год. XXII бр. 129 2018, цена 40 ден.

АНТЕ
ПОПОВСКИ

СОДРЖИНА

Лидија Димковска	
КОГА ЗАМИНАВ ОД СТАДИОНОТ „КАРЛ ЛИБЕНХЕКТ“	2
Трајче Кацаров	
ФЕСТИВАЛИ И НАГРАДИ	3
Михаил Павловски	
ГОРАН, ДУПЛО ДНО	4
Анте Поповски	
ПОЕЗИЈА	7
акад. Георги Скарделов	
СЕБЕМЕ ЗБОРОВИ А НИШКУВАА	
ЗВЕЗДИ	11
Томислав Османли	
ПОЕЗИЈА	13
Марина Митковска	
ПЕСНИ ПОСВЕТЕНИ НА АНТЕ ПОПОВСКИ ..	14
Славе Ѓорѓо Димоски	
КУМОВА СЛАМА	15
Христо Петровски	
КАРАКТЕРОТ КАКО СУДИНА	17
Трајче Кацаров	
РЕПУЛИКА НА ПОРАЗОТ	19
„ЗЛАТЕН ВИТЕЗ“ ЗА АКАДЕМИК ВЛАДА	
УРОШЕВИЌ	20
Влада Урошевски	
ПОЕЗИЈА	22
ФАТОС АРАЛИ (1929 - 2018)	23
Афонсо Круш	
ДА КУПИМЕ ПОЕТ	26
Ана Смилански	
ПОЕЗИЈА	28
Вioleta Танчева-Златева	
ДУПКА	29
Иван Цепароски	
СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА ПОЕЗИЈА	30
Соња Стојменска-Блажевска	
КОИ ИЗДАНИЕТО „ЦЕЛОКУПНИТЕ ДЕЛА НА	
БЛАЖЕ КОНЕСКИ“	32
Оливера Њоревскирска	
РОМАНЕСКОТО ЛИЦЕ НА ЛУКАНТЕ	35
Саша Огненовски	
СИМБОЛИСТИЧНО СЕГМЕНТИРАЊЕ НА	
УМЕТНИКОВАТА АПОРИЈА	37
Јованка Данкова	
„ДРУГАТА МАРТА“ ОД ГОРАН ПЕТРОВСКИ -	
ОДА НА ЛУБОВТА	39
Христо Петровски	
ОТКРИЕНА Е НОВА ПЛАНЕТА!	41
Милко Прохданоски	
ПОСЛЕДНОТО ИМЕ НА ИДНИНАТА	43
Јован Дамјановски	
ПРОДАВАЊЕТО ЛУБОВ Е БЕЗЛИЧНОСТ НА	
ДУШАТА	45
Киро ДОНЕВ	
ПРАВДАТА СЕ ЗАДОВОЛИ	47

СТОЖЕР

Пишува: Трајче КАЦАРОВ

ФЕСТИВАЛИ И НАГРАДИ

Првиот фестивал на кој се секавам беше музички. На сцената на плоштадот на приморскиот град (нека биде Сплит) се речеа една по друга ѕвездите на тогашното естрадно небо (по мажите, жени се фаќаа скокум). Татко ќе удишеше три-четирипати длабоко како да се подготвува за подводен риболов и ќе седнеше покрај телевизорот. Ќе ги потпреше лактите врз колениците и ќе викнеше по мајка ми:

— Данице, донеси ми лист и молив!

— Што ќе ти се? — ќе му возвратеше таа.

— Сакам да видам дали мојот вредносен суд ќе се поклопи со нивниот.

— Со оној на жирито или со оној на публиката?

— Со оној што го изрекуваат претставниците на стручната јавност.

На крајот на фестивалот, ако сè беше регуларно во жирирањето, татко скокаше до таванот од радост. Скокаше и викаше како да беше добил 12. на тогашната спортска прогноза.

По примерот на татко, додека сè уште бев со мало фестивалско искуство, како гледач, се разбира, и јас се трудев да погодам во центарот на целта. Имав огромна желба да се докажам како нежно усце во кое можат да се забодат само најсуптилниите стихови и музички ноти. Сакав сам, без дофрлања отстрана на стручното жири и разнежената публика, да направам јасна дистинкција помеѓу разриканите магаринџа и певот на славеите.

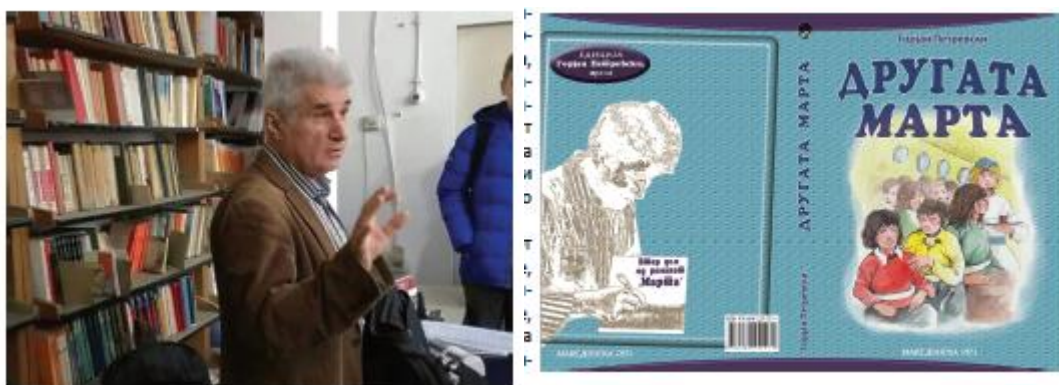
Како што растев, како што се стекнував со искуство на фестивалски гледач, консуматор, ја баталив јаловата работа, односно престанав да бидам арлекин надвор од комедијата дел арте. Откажувањето од тоа да дела оценки на ТВ-фестивалите не беше резултат на растењето, на навлегувањето во зрелата доба, туку на информациите кои допираа до јавноста, а зборуваа за местенки, за субјективни процени, за злоупотреба на позиции, за непотизам и слично.

Недовербата во фестивалските резултати од музичката сцена се префрли и на театарската и на книжевната. Денес на секоја фестивалска награда гледам со недоверба. Можеби затоа што има премногу факти, не и легенди.

Со години се местат наградите на театарските фестивали, како и оние што се доделуваат од институциите задолжени за вреднување на книжевните дела. На добитниците кои од пиедесталите ги креваат високо признанијата, наградите, гледам како на војници кои изнемоштени од глад (во случајот за медали) се предаваат. Тоа е слика која во трагичните претстави предизвикува и сожалување и страв. Сожалување зашто трагичното се случува помеѓу блиски роднини, а стравот драѓа од препознавањето во трагичните ликови.

Јованка Денкова

„ДРУГАТА МАРТА“ ОД ГОРЈАН ПЕТРЕВСКИ – ОДА НА ЛЌУБОВТА

Иако Горјан Петревски го нарекуваат „писател за деца и млади“, можеме слободно да се каже дека неговото богато творештво, сепак се чини како да е свртено кон животот на младите адолесценти, кон животните дилеми, искушенија, премрежија на сите оние млади луѓе исправени пред животните прашања, за тоа кој сум, што сум, каде одам, која е мојата иднина, како ме гледаат другите, потоа тука е желбата да се биде прифатен од другите, па согласно со тоа младите адолесценти понекогаш знаат да влетаат во некои неизвесни ситуации...

Она што го издвојува неговото творештво од творештвото на останатите современи македонски автори за млади, е неговата преокупираност со животот на младите, адолесцентите. Во своите романи Горјан Петревски проговорува за животот на младите во урбаните средини, се вврнува во психолошките лабиринти на адолесцентите и сето тоа преку еден современ дијалог, обоен со младешки жаргон, чиј хумор доминира над драматичните дилеми и порази со својата младешка виталност. Затоа, не случајно, по прочитот на овој најнов роман на Горјан Петревски, насловен како „Другата Марта“, кај читателот се вгнездува мислата, ако не и насловот кој може да ѝ се даде на оваа драгоценa книга - Ода на љубовта.

И љубовта е онаа која е најприсутна на страниците на овој роман за млади. Таа се огледува во релациите меѓу мајката Бисера и новопронајдениот татко Мартин, меѓу мајката Бисера и ќерката Марта, меѓу Марта и татко ѝ Мартин. Меѓутоа, љубовта, таква каква што е, суштина на човековото постоење и живеење, сега добива и поинакви димензии, односно се раскрилува, се шири, се размножува среде сите засегнати човечки битија во овој преубав роман. Таа едноставно цвета во новопронајдените релации меѓу скорообединетото семејство на Марта, со семејството на нејзиниот татко во Битола, каде Марта за првпат ќе има можност да проговори со новите баба и дедо, со новите роднини. А сите тие, и ја отвораат својата душа и срце. Ова старо и угледно битолско семејство кон мајката на Марта – кон Бисера, дете оставено во домот за сираци, се однесува како кон своја ќерка, и токму од нив ќе произлезе поттикот проследен со мали индиции, за мајката на Марта да ги пронајде своите корени. Со тоа ќе се заокружи кругот на

минатото, а неговата завршница ќе биде во убавата Словенија. Осознавајќи го своето минато и потекло, човек лесно може да се пронајде себеси во сегашноста, да ја пронајде смислата на своето постоење, и со отворени очи да се загледа во иднината, каде за секого, ако ништо друго, постои барем ронка надеж. А семејството кое го следи Горјан Петревски во двата романи за Марта, по сите оние патешествија, непријатни настани, внатрешни превирања, многу тајни за идентитетот на таткото на Марта, конечно, во овој роман, запловува во помирни води, па надминувајќи го минатото, пронаоѓајќи ја старата љубов во себе, се свртува кон иднината која треба да започне во Цирих, Швајцарија.

Меѓутоа, затоа што ова е роман за млади, секако неизоставно треба да се проговори и за љубовта меѓу младите Борко и Марта. Љубов која во претходниот роман „Марта“ наиде на многу препреки од субјективен и објективен карактер, сега, во романот „Другата Марта“, сведоци сме како чувството на длабока приврзаност, другарство и пријателство, постепено се трансформира во чувство на љубов која се насетува, која допрва треба да го добие вистинскиот облик. Љубовта се гледа и во односите меѓу постарата генерација, поточно меѓу родителите на Марта, но особено меѓу бабата на Борко –Перуника и чичко Илија. Љубовта е видлива и меѓу бабата на Марта од мајкина страна, Лојза и сопругот Алојз, кои на стари години, немајќи заеднички пород, ќе се израдуваат на новопронајдената ќерка Бисера, на внуката Марта и едно цело ново семејство во Македонија.

И додека во романот „Марта“ читателите, заедно со седмоодделенката Марта треперевме, плачевме, се радуваа на крај по среќната завршница, веќе во овој роман, насловен како „Другата Марта“, читателите се среќаваат со една поинаква Марта, со сјај во очите и скратените коси, со радост кон животот, живеењето, а пред сè – кон семејството.

Зашто, оваа, нова Марта, сега авторот ја поставува во една нова опстановка, среде низа семејни врски и односи, проткаени со многу разбирање, меѓусебна толеранција, а пред сè – со многу љубов. И не е само Марта друга - поинаква. Кај многу од ликовите се забележува неизбежната промена, па дури и кај оние кои во романот „Марта“ беа окарактеризирани како негативни. Еден од нив е Витан, т.н. Витез, кој доживува вистинска преобразба, оддалечувајќи се од поранешните другари, оддавајќи се на полезна работа.

Има овде и нови ликови каков што е ликот на Даријан кој се придружува на оваа екипа осмоодделенци, во завршното осмо одделение, и кој претставува вистинско освежување со неговите говори и предавања пред своите соученици. Меѓутоа, неизоставно се наметнува впечатокот дека идеите на Даријан, кој себеси се нарекува „реформатор“, и тоа како се реформаторски, и се повик за промена на современите воспитно-образовни институции, каде поголемо внимание ќе се обрнува не врз голото и круто усвојување на празни и неприменливи информации, туку акцентот ќе се става врз негување на индивидуализмот на секој ученик.

На крај, би кажале само уште дека, книгите што ги пишува Горјан Петревски се всушност книги кои се занимаваат со животот воопшто, зашто темите на преокупација на овој ретко надарен автор, се мотиви од секојдневието на младите, но секогаш во спрега на возрасните. На крајот од краиштата, тоа е и животот во кој мостот меѓу младите и возрасните е заеднички и неизбежен. Токму затоа книгите на Горјан Петревски ѝ се допаѓаат не само на младата, туку и на возрасната читателска публика.